

Orgaantransplantaties: doorzetten of afstoten?

B. Voorham

Alles is beter dan de dood. Dit is het credo van de moderne mens. Uit deze overheersende gedachte vloeien medische hoogstandjes voort, zoals orgaantransplantaties.

Deze ingrijpende operaties staan in de belangstelling. De politiek tracht al jarenlang tot een wettelijke regeling te komen.

Uitgangspunt daarbij is dat orgaantransplantaties weldadig zijn, omdat ze de mens langer doen leven.

Op grond van de Theosofie zijn heel wat vraagtekens te plaatsen bij het transplanteren van organen. Niet in de laatste plaats, omdat deze kennisleer het 'credo' van de moderne mens met kracht van argumenten bestrijdt en daar een veel ruimere visie tegenover stelt.

Kwaliteit van het leven

Je zal maar een nierpatiënt zijn. Om de zes uur, of soms zelfs om de vier uur, moeten 'spoelen'. Dialyse heet dat in de medische wereld. Dat wil zeggen dat het bloed, om het te zuiveren, uit je lichaam wordt geleid met een ingenieus apparaat. Doe je dit niet, dan treedt vergiftiging op, omdat de nieren hun functie niet goed vervullen.

Het spreekt voor zich dat de 'kwaliteit van het leven', zoals dat tegenwoordig in medische kringen heet, niet bijster hoog is. Je hele leven staat in het teken van je ziekte. Je kunt nooit lang van huis, omdat je steeds weer aan de dialyse moet. Aangezien je nieren niet of onvoldoende functioneren, treden er met de regelmaat van de klok fysieke problemen op. Allerlei ongemakken en pijnen zorgen voor lichamelijk leed, waarbij de dreigende dood als een boeman voortdurend aanwezig is.

Als nierpatiënt ben je vaak moe. Werken is bijna uitgesloten. Je bent afhankelijk van anderen, van medici met name. Desondanks kunnen dergelijke patiënten soms een enorme levenskracht opbrengen, die hun gezonde medemens met bewondering vervult. Ze organiseren zich in patiëntenverenigingen, proberen elkaar te stimuleren, de moed niet te verliezen. Ze blijven hopen op een menswaardig leven. Of in ieder geval op *leven*. En hun hoop belichaamt zich veelal in een nieuw orgaan.

Hoe begrijpelijk is het dat ze verlangend uitzien naar een orgaantransplantatie! Het 'spoelen' hoeft niet meer. Vele lichamelijke ongemakken kunnen minder worden. Misschien kunnen ze weer werken. De 'kwaliteit van het leven', maar ook de levensverwachting, zal toenemen.

Of die kwaliteit inderdaad zal toenemen, valt te bezien, zoals we verderop pogen aan te tonen.

WachtlIJst

Waarom worden deze nier- en andere op een orgaan wachtende patiënten niet onmiddellijk voorzien van een gezond orgaan? Het antwoord is kort: organen zijn niet voorradig.

Hoe gek het ook moge klinken, sommigen schijnen vergeten te zijn dat organen behoren tot het levende lichaam van een menselijk wezen. En die mensen hebben uiteraard hun organen nodig om zelf te leven. We stellen dit zo overduidelijk, omdat dit natuurlijke gegeven in orgaantransplantaties een belangrijke rol behoort te spelen.

Normaal gesproken zou je daarom nooit over organen kunnen beschikken, tenzij je uit levende mensen organen haalt en die voor transplantatiedoeleinden gebruikt.

Zo kan een levend mens organen afstaan uit commercieel oogpunt. Nijpende armoe en uiterst miserabele omstandigheden kunnen hiertoe aanleiding geven. In derde-wereldlanden is het helaas geen zeldzaamheid dat tegen een geldelijke vergoeding iemand zijn nier afstaat. In *de Volkskrant* van 17-11-1987 onthult een Britse hoogleraar een handel in kinderorganen. Kinderen uit sommige derde-wereldlanden worden gebruikt als leverancier van organen, die worden overgeplant in de lichamen van zieke kinderen van rijke ouders.

Dat dit een zeer lugubere aangelegenheid is, behoeft geen betoog. Niettemin wordt dit zelfde afschuwelijke gedrag in een ‘beschaafd’ land als de Verenigde Staten getolereerd: tegen een financiële vergoeding geven armen hun bloed.

In Nederland zijn dergelijke praktijken gelukkig verboden. En er is niets wat erop wijst dat in de toekomst handel in organen gelegaliseerd wordt. Waar moeten de organen dan vandaan komen?

Op een enkele uitzondering na, waarin een levend iemand opofferingsgezind zijn nier afstaat aan een vriend of familielid, moeten organen komen van ‘te vroeg’ overledenen, meestal verkeersslachtoffers.

Nu is er een dalende trend waar te nemen in de levering van organen. Volgens deskundigen is dat “niet omdat er minder potentiële donoren zijn, maar omdat niets wettelijk geregeld is”.(1)

Door het gebrek aan organen ontstaan lange wachtlijsten. In 1989 wachtten in Nederland ruim 1300 patiënten op een nier. Hoewel nierpatiënten met dialyse jarenlang kunnen blijven leven, sterven toch velen van hen al wachtende.

Hartpatiënten kunnen niet zo lang wachten.

Als tot transplantatie wordt besloten, moet het ruilhart binnen drie maanden ingeplant worden. Nu kun je niet zomaar een orgaan transplanteren. Sterker: geen enkel orgaan is geschikt voor overplanting in een ander lichaam. Het lichaam dat dit andere orgaan krijgt ingebracht, zal het dan ook altijd afstoten. Maar die afstootreactie is het minst groot, als het orgaan tenminste in algemene karakteristieken, zoals bloedgroep, overeenstemt. Daarover straks meer.

Om tot betere coördinatie van vraag en aanbod van beschikbare organen te komen, is een Europese ‘orgaanbank’ opgericht, Eurotransplant genaamd.

Desondanks blijft er een nijpend gebrek aan organen. Daarom wordt er druk uitgeoefend op wetgevers om tot meer donororganen te kunnen komen. Maar teneinde juiste en rechtvaardige maatregelen in deze te kunnen treffen, zal eerst nagegaan moeten worden wat organen in werkelijkheid zijn en wat voor consequenties een orgaantransplantatie heeft, zowel voor de gever als voor de ontvanger.

Wat is een lichaam?

De heersende opvatting in onze overwegend materialistische wereld is dat een orgaan niets anders is dan een onderdeel van een lichaam. En dat lichaam is een toevallige, gerangschikte ordelijkheid van atomen en moleculen, die op de een of andere wijze tot leven is gekomen.

De Theosofie daarentegen stelt dat elk lichaam het uitvloeisel is van een levens- of bewustzijnscentrum. Op grond van dit uitgangspunt is het lichaam een uitvloeisel van een goddelijke kern, die elk mens in diepste wezen is.

Nu kan men stellen dat beide gedachten niet te bewijzen zijn en dat het derhalve van het geloof afhangt welk standpunt men inneemt. Men zou echter kunnen proberen te ontdekken welk ‘geloof’ – we prefereren te zeggen: welk uitgangspunt – de beste verklaringen geeft voor een aantal verschijnselen.

Welnu, het materialistische uitgangspunt verklaart hoegenaamd niets. Hoe kan ‘dode’ stof ooit tot leven komen? In de biologie gaat men ervan uit dat de cel, en met name het protoplasma, de levende stof is. Protoplasma bestaat hoofdzakelijk uit water en meestal is het opgebouwd uit de vier meest voorkomende elementen: waterstof, zuurstof, stikstof en koolstof.

Maar als deze elementen bij elkaar gebracht worden in een laboratorium, dan heb je nog geen protoplasma. Het materialisme is niet in staat te verklaren waarom het protoplasma levende stof is.

Evenmin kan men vanuit het materialisme verklaren waarom erfelijkheid optreedt. Men kan weliswaar enkele mechanismen noemen waardoor

erfelijke eigenschappen zouden kunnen worden overgebracht, maar *waarom* bij een mens sommige eigenschappen actief worden, is onbekend. Die onwetendheid tracht men te verhullen in het begrip DNA, dat als ‘allesverklaarder’ wordt geïntroduceerd. Maar zelfs over het bereik van DNA heerst onwetendheid. Is de vorm van het gezicht bijvoorbeeld ook terug te voeren op DNA?

Vanwege de grote hoeveelheid problemen die met het materialisme niet opgelost kunnen worden, is het op zijn zachtst gezegd nogal onwetenschappelijk deze leer als zaligmakend te verkondigen. Dokters en verpleegkundigen manipuleren dan ook, bewust of onbewust, de massa als ze hun op de keper beschouwd wetenschappelijk volstrekt ontoereikende theorieën, als feitelijkheden presenteren.

De theosofische zienswijze is veel beter in staat de verschijnselen te verklaren.

Het protoplasma in de cel is levend, omdat het als het ware beroerd, verlevendigd wordt door het erin werkend bewustzijn van de mens, of in het geval van een dier of plant, van het dierlijke of plantaardige bewustzijn, waartoe die cel behoort. Dat bewustzijn vindt zijn manifestatie in het hele lichaam. Het lichaam is dan ook doortrokken van leven.

Het bewustzijn is in essentie grenzenloos en manifesteert zich periodiek. Dat betekent dat het gedurende een bepaalde tijd ervaringen opdoet op aarde, zich daarna terugtrekt om die ervaringen te assimileren in meer spirituele gebieden.

Bij een volgende reïncarnatie wordt het bewustzijn automatisch aangetrokken tot die omgeving en ouders waarmee het overeenstemt. Deze ‘overeenstemming’ noemen we sinds zo’n honderd jaar erfelijkheid. Het zijn evenwel niet de ouders die hun eigenschappen doorgeven, maar het kind – dat een mens is die al vele malen geleefd heeft en zich weer manifesteert – heeft die eigenschappen al en juist omdat die passen bij die van de ouders, wordt het tot dat ouderpaar aangetrokken.

Omdat echter niet alleen sympathie maar ook antipathie een bindende factor is, kan een wezen ook terechtkomen in een milieu waar het ogenschijnlijk geen banden mee heeft. Die band is er wel, maar berust op afkeer of zelfs wellicht haat.

Maar altijd is een mens uniek. En omdat dat unieke een zo belangrijke factor is, of althans behoort te zijn, als het om orgaantransplantaties gaat, willen we dit thema wat uitwerken.

Uniek

Het levenscentrum dat de mens, en trouwens elke andere entiteit is, is in essentie grenzenloos. Het behoort tot het grenzenloze leven zelf. Het is er om die reden altijd geweest en zal er altijd blijven.

Door uit te gaan van de werkhypothese van de grenzenloosheid van het leven, door die kritisch te bestuderen vooral, komt men tot interessante overpeinzingen.

Mensen hebben een grenzenloosheid achter zich. Ze hebben zich reeds vele malen gemanifesteerd en zich daardoor geïndividualiseerd. Ze hebben zich in die talloze levens gemaakt tot wat ze nu zijn.

Maar grenzenloosheid wil meer zeggen. Grenzenloosheid heeft uit de aard der zaak betrekking op alles; anders was het niet grenzenloos. Het wil daarom ook zeggen dat de mens grenzenloze ontwikkelingsmogelijkheden in zich heeft. En gedurende die vele levens heeft hij geput uit die inherente, in essentie grenzenloze krachten. Sommige heeft hij actief gemaakt, andere zijn nog latent.

Aangezien ieder wezen zich in de grenzenloosheid ontwikkeld heeft tot wat het is, verschilt het per definitie van andere wezens, omdat grenzenloosheid impliceert dat er grenzenloze mogelijkheden zijn, zodat ieder wezen precies zijn eigen accenten legt, zijn eigen ontwikkeling doormaakt, zijn eigen weg gaat, kortom, zijn eigen unieke zelf, zijn eigen karakter creëert. Het is strijdig met de logica dat, als uitgegaan wordt van de grenzenloosheid, dingen zich zouden doubleren.

Natuurlijk lijken die verschillende karakters soms op elkaar. Zo kunnen we verschillende rijken der natuur onderscheiden met daarin een overeenstemmende, overheersende karakteristiek. Maar binnen een natuurrijk zijn weer onderverdelingen aan te brengen.

Binnen het mensenrijk bijvoorbeeld is de algemene karakteristiek het denken. De mens beschikt over denkvermogen. Maar binnen dat denken zijn weer allerlei nuances. Dat denken kan aangewend worden voor zelfzuchtige of onzelfzuchtige doeleinden. In het denken kan de emotie een centrale rol vervullen, of het intellect of het begrip, of er is sprake van een vermenging van deze en andere denkaspecten. De ene mens is gericht op muziek, een ander op talen, een derde op wiskunde. Weer een ander is bescheiden of juist ambitieus. Sommigen hebben interesse in één bepaald onderwerp, anderen hebben een veel universeler belangstelling. Het karakter dat men zelf opbouwt, is na de dood niet weg, maar zal zich opnieuw manifesteren in een passende omgeving. Dat karakter, het ontwikkelde bewustzijn, vormt namelijk de basis voor het van daaruit op te bouwen voertuig.

Bewustzijn, zo luidt de grondgedachte van de Theosofie, ligt ten grondslag aan de manifestatie. En dat specifieke, unieke ontwikkelingsniveau van enig wezen uit zich derhalve in een even uniek voertuig. Elk wezen wordt wat het innerlijk is. Het neemt precies die vorm en die hoedanigheden aan, die passen bij datgene wat het zich in de grenzenloze geschiedenis die achter hem ligt, gemaakt heeft.

Daarom belichaamt een menselijk bewustzijn zich altijd in een menselijk voertuig. Daarom belichaamt het bewustzijn van een roos, een tijger of een kolibrie zich respectievelijk in het lichaam van een roos, een tijger of een kolibrie.

Maar behalve deze hoofdkarakteristiek heeft ieder wezen zijn bijzondere eigenschappen. Hoe meer ontwikkeld het is, des te meer het geïndividualiseerd is, des te meer het zich onderscheidt van anderen.

Bijgevolg verschillen mensen, die een specifiek karakter hebben, in hun lichaam veel meer onderling dan bijvoorbeeld een bepaald soort zoogdieren en deze verschillen weer meer onderling dan een bepaalde soort reptielen.

Welnu, dat unieke menselijke karakter vormt uit zichzelf dat unieke lichaam, dat is opgebouwd uit cellen, uit organen, die op hun beurt ook uniek zijn. Ze horen precies bij die mens die er gebruik van maakt om zich te manifesteren, eenvoudig omdat ze zijn wezenskenmerk, zijn signatuur, dragen.

Het lichaam bestaat uit levende wezens

Het menselijk lichaam is een aggregaat van talloze laag ontwikkelde levende wezens. Wezens die in zichzelf evenzeer grenzenloos zijn als de mens, maar die veel minder van die inherente grenzenloosheid tot werkzaamheid hebben gebracht. Ze beschikken niet, zoals de mens, over zelfbewustzijn.

Wat zijn die wezens? Het zijn er vele. Er zijn ook vele gradaties van hen. Er zijn bijvoorbeeld die wezens die wij met behulp van een microscoop kunnen waarnemen, zoals cellen.

Cellen verschillen overigens weer sterk van elkaar. Een hersencel is heel anders dan een hart- of maagcel.

Cellen zijn opgebouwd uit moleculen en die weer uit atomen. Ook die moleculen en atomen zijn levende wezens. Of anders geformuleerd: ook achter deze deeltjes van de stof schuilt een levenscentrum, dat in de Theosofie levensatoom wordt genoemd. Uiteindelijk is het hele lichaam opgebouwd door middel van deze levensatomen. Zij vormen de cellen, zij vormen ook de organen van het lichaam, die op zichzelf ook levende entiteiten zijn.

Al deze lichamelijke partikels zijn de *voertuigen* van onzelfbewuste entiteiten. En deze entiteiten achter de fysieke organismen reageren slaafs op de 'wetten der natuur'.

Hun 'wetten der natuur' worden gevormd door het menselijk bewustzijn, waarvan zij de stofzijde vormen. Net zoals een leraar of ouder zijn karakteristiek overbrengt op zijn leerling of kind, zo drukt het menselijke bewustzijn zijn karakteristiek af op deze wezens, zij het dat in dit geval

de indruk veel sterker is, omdat deze onzelfbewuste wezens een veel kleinere vrije wil hebben dan de mens.

De levensatomen, die de grondslag vormen van alle wezens die het lichaam samenstellen, ontvangen aldus impulsen van de mens — de denker, die we het coördinerend centrum kunnen noemen. Ze zullen die impulsen op hun gebied als het ware kopiëren. Zelfs bij veel zelfbewustere entiteiten gebeurt zoiets al. Een hond bijvoorbeeld reageert op zijn baasje. Hij gaat min of meer op zijn eigen niveau dat karakter imiteren. Is zijn baas agressief, dan wordt de hond agressief opgevoed.

Bij de veel lager ontwikkelde entiteiten van het menselijke voertuig vindt dit nog automatisch plaats. Slaafs volgen ze de ‘bevelen’ op van hun ‘baasje’. Ofwel: ze worden, beschikkend over een minieme mate van vrije wil, bijna volledig gevormd en gemodelleerd door de bewustzijnsuitingen – het denken – van de mens.

Aldus ontstaat een hecht samenwerkingsverband tussen het menselijk bewustzijn en het lichaam.

Feiten

Klopt deze theosofische leer met de feiten? Hoort het lichaam met zijn onderdelen inderdaad bij ons, wat wij als unieke entiteit zijn?

Zeker. Alle onderdelen van het lichaam zijn uniek. Ieder mens kan dat ‘gewoon’ zien, want iedereen ziet er anders uit. Zelfs de leden van een eeneiige tweeling vertonen verschillen. Wellicht zijn die miniem, maar ze zijn er.

Ondertussen heeft ook de wetenschap ontdekt dat alles in ons lichaam uniek is. Onze vingerafdrukken zijn uniek. Het bloed is uniek. Er zijn bepaalde hoofdkarakteristieken, zoals bloedgroepen, maar als je het verder bestudeert, blijkt het bloed van een mens te verschillen van welk ander mens dan ook. Je kunt dan ook aan de hand van bloed iemand identificeren, iets wat trouwens ook met behulp van het gebit kan, want ook dat is uniek.

Ook organen zijn uniek. Ze horen slechts bij één mens. Dat dit overduidelijk is, moge blijken uit het feit dat elk orgaan in een ander lichaam wordt afgestoten.

Volgens het materialisme is een orgaan een vitaal onderdeel van het mechanisme ‘lichaam’, waar ons bewustzijn uit voortkomt. In de praktijk betekent dit dat ze onderdelen zijn, zoals je onderdelen van een machine hebt. Maar de onderdelen van een auto zijn uitwisselbaar. Er is nog nooit een accu afgestoten die vanuit een andere auto werd ingezet!

De feiten ondersteunen de theosofische hypothese. Organen zijn uniek. Dat komt, zegt de Theosofie, omdat ze opgebouwd zijn uit levensatomen, die gevormd zijn door het unieke bewustzijn van een wezen, dat een grenzenloosheid achter zich heeft. Organen vloeien voort uit het

bewustzijn en zijn om die reden even uniek als dat specifieke menselijke bewustzijn zelf is.

Samengesteld en hiërarchisch

Het menselijk bewustzijn is samengesteld. Iedereen met meer dan een oppervlakkige opmerkingsgave weet dat. Er zijn verschillende krachten in de mens werkzaam. Er zijn emotionele, vitale, begeerte-, intellectuele, maar ook geestelijke en zelfs goddelijke aspecten in de mens. Omdat het bewustzijn de basis vormt van het lichaam, weerspiegelen die verschillende bewustzijnsbeginselen zich in dat lichaam.

Nu zijn die bewustzijnsaspecten ook hiërarchisch gerangschikt. Dat wil zeggen dat uit het hoogste, het goddelijke, het op één na hoogste, het geestelijke voortkomt en uit deze twee te zamen het op twee na hoogste, enzovoort. Elk aspect heeft bijgevolg de overige in zich. Als het goddelijke de bron is van het geestelijke, dan moet enerzijds het goddelijke het geestelijke in zich dragen, anders kwam het er niet uit voort; maar anderzijds heeft het geestelijke het goddelijke in zich, omdat het eruit voortkomt.

Als we deze gedachtelijn doortrekken, kunnen we vaststellen dat het lichaam, het laagste aspect of de 'drager' van de overige, de zes andere in zich herbergt. Dat is de achtergrond van de woorden van Paulus, dat het lichaam de Tempel Gods is.(2)

Nu weerspiegelen de verschillende organen in bijzondere mate een van de beginselen. Dit betekent dat een orgaan meer is dan alleen een fysieke functie. Een orgaan staat in relatie met een bewustzijnsaspect of een combinatie van enkele.

In het taalgebruik wordt soms op die achterliggende bewustzijnsbeginselen gedeut. 'Iets op je lever hebben', 'in hart en nieren', 'je gal spuwen', 'je hersens erbij houden', 'met je hand over je hart strijken' zijn uitdrukkingen die, zij het vaag, naar verschillende karakteristieken verwijzen. Natuurlijk hebben die organen zelf niet die karakteristieken, maar er is wel een bepaald verband tussen de denkkarakteristieken en de verschillende organen.

Elk orgaan zijn eigen bewustzijn

Aangezien de mens een hiërarchisch samengesteld wezen is, is ook de voertuiglijke natuur hiërarchisch. Het hart bijvoorbeeld is de hiërarch van de fysieke mens, omdat het de uitdrukking is van voornamelijk het geestelijk bewustzijn. Het intellectuele aspect heeft de hersenen tot voertuig, terwijl lever en milt veeleer de lagere aspecten representeren.

We moeten deze kennis, zoals door mevrouw Blavatsky in haar 'Esoterische Instructies'(3) gegeven, niet verkeerd interpreteren. Elk orgaan vervult een functie in het lichaam en behoort daardoor tot de

voertuiglijke natuur. Je kunt daarom niet door aan het lichaam of de organen te sleutelen, iets aan het bewustzijn doen. Omgekeerd is het wel zo dat dit bewustzijn zijn invloed heeft op het lichaam en de organen. Dat is genoegzaam bekend. Iemand in een constante stress-situatie kan een maagzweer of hartaanval krijgen. Elk orgaan zelf is tevens een voertuig van een bewustzijnscentrum, dat instinctief is, onbewust, gevormd door het overkoepelende bewustzijnscentrum van de mens. Hieruit volgt dat een orgaan zelf een bepaalde instinctieve natuur heeft. Je zou in navolging van H.P. Blavatsky kunnen zeggen dat elk orgaan zijn eigen geheugen heeft.(4) Of nog sterker:

Het brein, of denkapparaat, bevindt zich niet slechts in het hoofd en de schedel, maar zoals elke fysioloog die niet een volledige materialist is, u zal vertellen, heeft elk orgaan in de mens, het hart, de lever, de longen enzovoort, tot en met elke zenuw en spier, om het zo te zeggen, zijn eigen aparte brein, of denkapparaat. Gezien het feit dat ons brein volstrekt niets uit te staan heeft met de leiding van het collectieve en individuele werk van elk orgaan in ons, wat is het dan dat elk zo feilloos leidt in zijn voortdurende taak; dat hen doet strijden, ook tegen ziekte, en deze uitwerpt en doet handelen, elk van hen, zelfs het kleinste, niet op de wijze van een klok, zoals door sommige materialisten beweerd wordt (want bij de minste storing of breuk staat de klok stil), maar als een entiteit begiftigd met instinct?(5)

Wat H.P. Blavatsky hier aansnijdt, is duidelijk. Elk orgaan heeft in zichzelf een instinctief bewustzijn, waardoor het zelfstandig kan opereren, in samenwerking met andere organen en zonder dat het *menselijke* brein zich ermee bemoeit.

Als je een orgaan uit zijn omgeving haalt, kan het, zij het voor korte tijd, doorleven. Er zit daarom achter het orgaan een leidend bewustzijn – zijn eigen ‘denkapparaat’ noemt Blavatsky dat – dat zijn eigen geheugen heeft, ofwel, zijn eigen specifieke, ja, unieke ervaring waaruit het kan putten.

Die ervaring is tot stand gekomen te zamen met de hiërarch van de totaliteit waarvan het lichaam deel uitmaakt: de Mens. Het menselijke bewustzijn verschafte het veld waarop het lichaam met zijn vele levende entiteiten kon leven en ervaringen opdoen. Er is met andere woorden een hecht samenwerkingsverband, een werkelijke symbiose, tussen de mens en het instinctieve bewustzijn van de verschillende organen.

Er zit daarom achter het orgaan een leidend bewustzijn (...) dat zijn eigen geheugen heeft, ofwel, zijn eigen specifieke, ja, unieke ervaring waaruit het kan putten.

Afstoot

Een orgaan, zo hebben we hiervoor geconstateerd, is meer dan slechts een onderdeel van het lichaam. Een vreemd orgaan in een lichaam inbrengen heeft dan ook meer consequenties dan men vermoedt, hoewel het afstotingsproces aanwijzingen genoeg geeft dat hier meer speelt dan alleen een niet functionerend ‘onderdeel’ vervangen.

Nadat men in de westerse medische wetenschap de functie van de verschillende organen en het bloed meer had begrepen, ontstond in deze materialistische wereld vanzelf de idee zieke organen te vervangen. De technische middelen zijn enorm verfijnd, zodat kunstig en bewonderenswaardig vaardig vandaag de dag organen kunnen worden getransplanteerd.

De grootste moeilijkheid die men daarna ondervond, was de afstoting van het orgaan door het lichaam. Want: “In principe accepteert het lichaam geen enkel vreemd materiaal. Zijn afweerapparaat is een wonder van organisatie, bijzonder efficiënt en doortastend, een formidabele tegenstander die de chirurgen menige slapeloze nacht bezorgt.”(6)

Men lette erop dat over het afweermecanisme, een natuurlijke ‘vriend’ van de gezonde mens, gesproken wordt als over een ‘vijand’ die bestreden moet worden.

Welke factoren er allemaal een rol spelen in het afweermecanisme, weet men niet. Vaststaat dat, als het vreemde orgaan in het lichaam is aangebracht en op de bloedsomloop aangesloten, de afstoting begint. Door een ingewikkeld chemisch proces wordt het orgaan te gronde gericht, zodat het niet meer functioneert. Het immuunsysteem, dat altijd in werking treedt als vreemde elementen als virussen en bacteriën het lichaam penetreren, bestrijdt ook het vreemde orgaan.

Men probeert wel het orgaan van de donor zoveel mogelijk af te stemmen op dat van de ontvanger. ‘Matching’ noemt men dat. Onder andere moet de bloedgroep en indien mogelijk, ook de weefselgroep overeenstemmen. Niettemin treedt er altijd afstoting op. Ook als in het geval van niertransplantatie, de nier afkomstig is van een naast familielid.

...want alle matching ten spijt legt het lichaam zich nooit definitief bij de transplantatie neer. Afstoting kan zich voordoen in de kritieke fase na de ingreep, maar ook maanden of jaren later. Het komt er op aan door nabehandeling het afweerapparaat schaakmat te zetten.(7)

Door het toedienen van ‘geneesmiddelen’, die men in de loop der jaren steeds wist te verfijnen, weet men de activiteiten van het immuunsysteem ‘schaakmat’ te zetten. Of liever gezegd, men kan ze (tijdelijk) buiten werking stellen.

Daardoor worden de successen allengs groter. Nier- maar ook harttransplantaties, slagen steeds vaker. Levertransplantaties verlopen moeizamer.

Tegenwoordig zijn er ook al successen gemeld van een gecombineerde long- en harttransplantatie.

Gevolgen voor orgaandonor

Laten we na deze uitvoerige verhandeling eens stilstaan bij de praktische gevolgen voor de orgaandonor en -ontvanger.

In onze materialistische wereld zal bij mensen niet snel de idee rijzen dat het geven van organen, als men al gestorven is, tot consequenties zal leiden. Niettemin kunnen we vanuit de Theosofie twee belangrijke gevolgen onderkennen. Het eerste heeft te maken met het stervensproces; het tweede kunnen we omschrijven als 'ongewild een verbinding met iemand anders aangaan'.

Wanneer de dood intreedt, is niet gemakkelijk vast te stellen. We zijn geneigd te veronderstellen dat iemand gestorven is, als het lichaam niet meer functioneert. Maar zelfs over het tijdstip van het ophouden van de lichamelijke activiteit, heerst onzekerheid. Vaststaat dat er nog hersenactiviteit is, nadat het hart heeft opgehouden te kloppen. Over wanneer iemand hersendood is, heerst onzekerheid. Er zijn bovendien voldoende redenen aan te nemen dat zelfs als iemand hersendood is, het stervensproces niet voltooid is.

Nu moeten organen juist snel uit het dode – of stervende! – lichaam gehaald worden, willen ze voor transplantatie geschikt blijven. Maar dat betekent, dat de mens nog niet gestorven is, terwijl zijn lichaam al geplunderd wordt.

In de praktijk gebeurt er het volgende. Het lichaam van de vermeende overledene blijft aangesloten op de beademingsapparatuur, zodat kunstmatig de bloedsomloop en ademhaling in stand blijft. Het lichaam, de Tempel Gods, wordt aldus gedegradeerd tot een conserveringsmachine voor organen.

Dit sterke argument tegen transplantatie klinkt tegenwoordig luider op dan voorheen. Er is zelfs een werkgroep van mensen uit medische kring opgericht, die vooral dit argument aanvoert om tot bezinning over orgaandonatie te komen.(8)

De Theosofie onderschrijft dit argument en vult het aan. Het stervensproces zet in met een zogenaamd panoramisch visioen. De stervende heeft een scherpe terugblik op het zojuist afgesloten leven. Gevolgen worden tot hun oorzaken herleid. Men trekt zijn lessen, die bij de post-mortem-periode kunnen worden ingeweven in het bewustzijn.

Wanneer bij een stervende mens organen worden verwijderd, heeft dit nare gevolgen. Het mag niet uitgesloten worden geacht dat de stervende dit op de een of andere manier gewaarwordt. Ongetwijfeld heeft het een nadelig effect op de helderheid van het panoramische visioen. En een

helder visioen is uiterst belangrijk voor de verdere evolutietoets van het menselijke bewustzijn.(9)

Het tweede gevolg voor orgaandonors is dat zij zich verbinden met de orgaanontvanger.

Dat orgaan immers, zo hebben we gesteld, heeft zijn eigen unieke geschiedenis, zijn eigen 'geheugen' en is doordrenkt met het leven van de mens van wie het het lichaam meehielp samen te stellen.

Welnu, zo'n orgaan wordt ingebracht bij een ander. In de eerste plaats kan daardoor dat onderdeel van het lichaam niet tot ontbinding overgaan, wat het natuurlijke stervensproces belemmert.

Hierdoor kan de stervende, die meestal nog over een bepaalde mate van levensenergie beschikt omdat hij 'voor zijn tijd' is overleden, in het gebied waar hij verkeert, tot een bepaalde mate van bewustzijn komen. En dat gebied is nogal grof en bevuild door aardse uitwasemingen.

De mens is méér dan alleen een lichaam. Sterven is derhalve méér dan alleen het stoffelijk lichaam afwerpen. Ook de grovere bewustzijns-elementen zoals hartstochten en begeerten, moeten door het bewustzijnscentrum afgeworpen worden. Dat gebeurt het snelst als het lichaam uiteenvalt, zodat het bewustzijn geen hinderlijke aantrekking ervan ondervindt. Als een deel van het lichaam niet ontbonden wordt, kan daardoor het verdere stervensproces weleens vertraagd worden. De stervende kan door de mens die zijn orgaan heeft ontvangen, aangetrokken worden.

Verder is het zo dat in een volgend leven de donor weer de beschikking zal krijgen over zijn lichaam. De levensatomen die zijn vorige lichaam samenstelden, zullen ook nu psycho-magnetisch tot deze mens aangetrokken worden.

Dit geldt eveneens voor de levende wezens van het orgaan dat na zijn dood getransplanteerd werd. Maar dat orgaan heeft nu ook de invloeden ondergaan van het bewustzijn van de ontvanger. Het werd gedwongen daarmee samen te werken.

De onwetende donor heeft om die reden buiten zijn wil een band gecreëerd met de tijdelijke 'eigenaar' van zijn orgaan, dat dank zij allerlei kunstgrepen in andermans lichaam in leven werd gehouden.

Wat voor verdere complicaties hieruit kunnen voortkomen, kunnen en willen we niet beschrijven. Dat dit alles zeer tegennatuurlijk is, is, menen we, zonneklaar. We kunnen nooit langdurig straffeloos tegen de natuur in werken. Eens geeft de natuur een reactie en herstelt zich het verstoorde evenwicht.

Het feit dat iemand uit altruïstische motieven donor is, kan de werkingen van een onpartijdige natuur niet buiten werking stellen. Ook het jonge kind dat zijn hand op de kachel legt, brandt zich. Onwetendheid omtrent

organen en transplantaties daarvan, vermag de wetten der natuur niet te elimineren.

Gevolgen voor de ontvanger

In dezelfde mate als de gever zich ‘vermengt’ met de ontvanger van een orgaan, gaat deze een relatie aan met die donor. Omdat de ontvanger echter nog leeft en daardoor in ons zicht is, kunnen we over hem wat meer feiten aanvoeren, waaruit blijkt dat orgaantransplantaties, psychologisch gezien, niet zo vrijblijvend zijn. In het vakblad voor verpleegkundigen schrijft Lidy Bügel dat zelfs als er geen medische obstakels zijn, de transplantatie op een mislukking kan uitlopen. “Doodgewoon doordat de patiënt niet in staat is om het ‘vreemde orgaan’ en de gevolgen te integreren in zijn of haar bestaan.”(10)

Vervolgens beschrijft mevrouw Bügel enkele gevallen van mensen die na hun niertransplantatie er slechter aan toe waren dan ervoor. Soms lichamelijk, maar soms ook *menselijk* gezien.

Een patiënte is alle zekerheden in het leven kwijt. Een ander balanceert op de rand van een psychische instorting. Met een derde gaat *uiterlijk* alles prima, maar “...mevrouw wordt achtervolgd door nachtmerries. Deze gaan over auto-ongelukken en schietpartijen waarbij het slachtoffer een nier aan haar moet afstaan.”(11)

In het *Nieuw Kamper Dagblad* wordt een ander geval beschreven. Een zakenman heeft een hart van een jong meisje gekregen. “Hij ervaart nu echt dat er in hem iets anders gekomen is; meer het vrouwelijke, het zachte.”(12)

Een vrouw die een getransplanteerde lever had, kon op het moment dat het lichamelijk wat beter ging, er geestelijk niet meer tegen. Bijna een jaar na de transplantatie pleegt ze zelfmoord. Haar man deelde mee: “Ze vertelde, dat het net was of er een blonde vrouw achter haar stond, die zei: ‘Kom maar, nu is het wel genoeg geweest.’ Haar leven was een onwerkelijkheid geworden.”(13)

Dit soort geluiden zijn niet nieuw. Zolang er orgaantransplantaties zijn, verkeren orgaanontvangers in identiteitscrises. Deze crises afdoen met de opmerking dat zo’n ingrijpende operatie nu eenmaal psychologische gevolgen met zich meebrengt, waarbij autosuggestie van de patiënt een rol speelt, is op zijn zachtst gezegd wat te gemakkelijk.

In het vakblad voor de verpleegkunde(14) pleit Lidy Bügel voor goede voorlichting voorafgaande aan de operatie, alsmede goede nazorg. Wij vragen ons af of dit voldoende kan zijn. Iemand heeft zich ‘verbonden’ met het bewustzijn van een pas gestorvene. Van hem moet hij invloeden ondergaan. Natuurlijk is die invloed afhankelijk van de psychologische

gesteldheid van de donor en ontvanger en tevens van andere factoren, zoals de aard van het sterven.

Daarom constateren we ook wel geslaagde transplantaties. Maar het is de vraag of de invloed zich niet later zal doen gelden. In een volgend leven kan de orgaanontvanger er weleens hinder van ondervinden.

Wanneer we door allerlei kunstgrepen, zoals transplantaties, de ziekte beletten zich naar buiten te wringen, helpen we de patiënt niet.

Meer gevolgen voor de ontvanger

Ziekte ontstaat niet zomaar. Ziekte vindt haar oorsprong in het bewustzijn. Door op de een of andere wijze niet harmonisch te denken, ‘transporteert’ de mens zijn bewustzijn niet natuurlijk of ‘gelijkmatig’ naar het lichaam, dat daarop moet reageren. Die reactie heet ziekte.

Ziekte is derhalve het begin van het herstelproces. Het verstoorde evenwicht hervindt zijn balans. Als zodanig is ziekte een natuurlijk en gelukkig verschijnsel; ze toont de mens dat hij in zijn bewustzijn niet harmonisch functioneert of functioneerde, zodat hij zijn lessen daaruit kan trekken. Natuurlijk bezorgt ziekte de mens veel leed, maar in een breder perspectief beschouwd, is ze weldadig.

Mensen die op de een of andere wijze een ziek orgaan hebben, hebben daarvoor, wellicht in een vorig leven, zelf de oorzaak geschapen. Die ziekte is niet een straf, maar een logisch gevolg. Ze moet zich uitwerken. Wanneer we door allerlei kunstgrepen, zoals transplantaties, de ziekte beletten zich naar buiten te wringen, helpen we de patiënt niet. De uitwerking van ziekte kan uitgesteld worden, maar zolang de bron waaruit ze voortvloeit niet is opgedroogd, zal ze zich opnieuw naar buiten moeten storten. Zomin als we een rivier het stromen kunnen beletten, kunnen we een ziekte elimineren door haar uitwerking, haar symptomen, te bestrijden.(15)

Vanuit dit licht is het triest dat mensen zich vastklampen aan orgaantransplantaties. De werkelijke oorzaak van de ziekte is er nog steeds en zal zich te zijner tijd weer in lichamelijk ongemak manifesteren. Ongemak dat wellicht dan nog heviger is. Bovendien heeft de patiënt er door een orgaantransplantatie een nieuw probleem bij; hij heeft een karakteristiek binnengehaald die niet past in het unieke wezen dat hij zichzelf gemaakt heeft.

Dreigende wettelijke maatregelen

Elke onbevooroordeelde mens die zich op de hoogte stelt van de feiten, moet tot de conclusie komen dat zonder enige nadrukkelijke toestemming van de overledene, het ten enenmale verboden moet zijn, diens lichaam

als organenleverancier te misbruiken. Ook als men meent dat de bovenstaande gedachtegang slechts 'geloof' is, dan moet men de eerlijkheid hebben te erkennen dat dit 'geloof' wel met plausibele argumenten onderbouwd wordt. Dit terwijl het wetenschappelijke 'geloof', verslaafd als het is aan het materialisme, op geen enkele wijze de rede, de logica, laat staan de intuïtie bevredigt.

Vanuit de Theosofie kunnen we dan ook niet anders dan fel tegenstander zijn van wettelijke bepalingen waarin de mens niet – of niet volledig – het beslissingsrecht houdt over zijn stoffelijke voertuig.

Door orgaanarmoe gedreven willen sommigen, waaronder de Gezondheidsraad, de Nationale Raad voor de Volksgezondheid en de Koninklijke Maatschappij ter Bevordering van de Geneeskunde, dat de arts het beslissingsrecht krijgt organen uit een stervend lichaam te halen, tenzij men verklaard heeft dit niet te willen.

Gelukkig is er in de politiek geen meerderheid te vinden voor dit standpunt. In sommige Europese landen, zoals België, is zo'n wettelijke bepaling er echter wel. Daar is het dus tot wet geworden dat de mens het beslissingsrecht over zijn eigen lichaam verliest.

Het argument van de aantasting van de integriteit van het lichaam bracht de politiek ertoe tot een ander wetsvoorstel te komen, dat thans voor advies bij de Raad van State ligt. Het houdt in dat iedereen boven de achttien op een voorgedrukte kaart zal moeten meedelen of hij na zijn dood organen ter beschikking aan anderen stelt. Die keuze wordt centraal geregistreerd en blijft herroepbaar.

Ofschoon dit laatste voorstel te prefereren valt boven de dwingelandij van de kaste der geneesheren, is ons inziens dit voorstel geen verbetering ten opzichte van de huidige situatie, tenzij de overheid eerlijke voorlichting geeft over alle facetten van orgaantransplantatie. Dat gebeurt nu zeker niet.

Er wordt van alle kanten een enorme druk uitgeoefend om organen af te staan. Een christelijke krant als *Trouw* had enige tijd geleden de kop: 'Zijn we te gierig om zelfs na de dood iets te geven'. The European Transplant Coordinators Organization hanteert de leuze: "Don't take your organ to heaven, heaven knows we need them here."

Door dit soort propaganda, waarbij men niet schuwt te suggereren te weten wat de 'hemel' weet, wordt een klimaat geschapen waarin het asociaal lijkt je organen niet af te staan. Bovendien willen velen niet graag nadenken over de dood, waardoor een evenwichtige keuze zelden gemaakt wordt. Vooral ook omdat uit het kamp van de artsen – die door het grote publiek met gapende bewondering worden geloofd – er een lans gebroken wordt voor orgaantransplantatie. Uit opinieonderzoek van 1987 blijkt dat 80% van de Nederlanders welwillend staat tegenover orgaandonatie.(16) Bernard Cohen van Eurotransplant weet dat zelfs 99%

het een prima zaak vindt. Zou Cohen zich niet teveel door zijn eigen opinie laten meeslepen? Want hij stelt ook: “Maar als het er echt op aankomt, krijg je vaak een soort blij-van-mijn-lijf-reactie.”(17)

Slechts 15% van de Nederlanders heeft een donorcodicil ondertekend en van hen draagt slechts de helft het bij zich. Ook is er een tendens dat het aantal nabestaanden dat orgaanuitname weigert, stijgt.(18)

Zou dit lage aantal en die blij-van-mijn-lijf-reactie, zo vragen wij ons af, geen instinctieve afkeer kunnen zijn van transplantaties? ‘Ergens’ weet men dat het niet zou moeten, maar men kan dat weten geen vorm geven, omdat men alleen met het materialistische gedachtegoed geconfronteerd wordt. Heeft niet bijna elk mens een afkeer van dit soort zaken, omdat iedereen zich nog niet volledig heeft afgesloten van zijn geestelijke oorsprong? Die afkeer moet derhalve gerespecteerd worden en niet door reclamecampagnes, die in een Ster-blok niet zouden misstaan, worden weggewuifd.

Als we het over de lichamelijke integriteit hebben, dan zou daar ook onder moeten worden verstaan dat geen enkele psychische of emotionele druk wordt uitgeoefend om mensen te verleiden hun organen af te staan.

Betere oplossingen

Natuurlijk respecteert de Theosofie het standpunt van ieder individu. Maar net zoals wij ons standpunt nooit dwingend opleggen maar ter discussie stellen, verwachten we van anderen dat ze dit eveneens doen.

Als mensen vóór transplantatie zijn, is dat hun goed recht. En als ze hun opvatting willen uitdragen, kunnen wij daar niets tegen hebben, hoewel dat standpunt ons tegenstaat.

Maar voor onszelf en vele weldenkende mensen met ons eisen we evenzeer het recht op onze ideeën uit te dragen. Pas als zowel het spiritualistische uitgangspunt – dat de mens ziet als een bewustzijnscentrum dat zich in een aeonenlange evolutietocht tot dat unieke wezen heeft gemaakt dat het thans is en in volgende levens wordt – als de idee van het materialisme – dat de mens ziet als stof die toevallig leeft en na enige tijd ophoudt te bestaan – even bekend zijn, dan kunnen mensen welbewust een keuze maken.

Druk op mensen om hun organen af te staan en op verpleegkundigen alert te zijn op eventuele donors,(19) is uit den boze.

Gelukkig wordt het spiritualisme, zij het uiterst langzaam, wat bekender. Laten we hopen en daarvoor werken dat allengs de idee dat achter het fysieke voertuig bewustzijn werkzaam is, steeds meer terrein wint. Uitwassen zoals orgaantransplantaties die slechts kunnen tieren omdat een redelijke, spirituele leer onbekend is bij de massa, zullen dan verdwijnen. Terminale patiënten, of patiënten met orgaanaandoeningen,

zullen beter voorbereid worden op de dood en deze niet langer als een vijand beschouwen. Het credo dat alles beter is dan de dood, zal verdwijnen. Het zal plaatsmaken voor het besef dat de mens een eeuwigheidspelgrim is, die van leven naar leven trekt om het spirituele bewustzijn, dat latent in hem is, te doen ontwaken.

Niet in medische techniek maar in het ontwikkelen van bewustzijn ligt de werkelijke vooruitgang. Als we deze idee meer bepeinsden, zouden we betere oplossingen bedenken voor de zieke mens.

REFERENTIES

1. Jos Man, 'De nieuwe mens', Transplantatie: the state of the art. Artikel in *Intermediair*, 26e jaargang 1/2, 12 januari 1990, blz. 27.
2. 1 *Corinthiërs* 3:16.
3. H.P. Blavatsky, 'Esoterische Instructies', opgenomen in *H.P. Blavatsky Collected Writings*. 15 delen, The Theosophical Publishing House, Wheaton, 1980, deel 12, blz. 515-517.
4. Ze zegt dat in haar artikel 'Psychic and noetic action'. Artikel in de Engelstalige *Lucifer* van oktober en november 1890. Opgenomen in *H.P. Blavatsky Collected Writings*. 15 delen, The Theosophical Publishing House, Wheaton, 1980, deel 12, blz. 350-374. Een vertaling verscheen in *Lucifer*, nr. 25 en 26, resp. maart/april en mei/juni 1985.
5. Zie ref. 3, blz. 624 (voetnoot)
6. Zie ref. 1, blz. 29.
7. Idem, blz. 33.
8. Men leze: 'Manifest betreffende Wetgeving Orgaandonatie', uitgebracht door de Werkgroep Bezinning Orgaandonatie, Nieuw Vennep.
9. Men leze ook: I. van Lume, 'De belemmering, Alleen in Japan?' Artikel in *Lucifer*, nr. 37, maart/april 1987, blz. 61-64.
10. Lidy Bügel, 'Een welkome nier?'. Artikel in *tvz/vakblad voor verpleegkundigen*, nr. 7/1990, blz. 215.
11. Idem.
12. *Nieuw Kamper Dagblad*, 'Orgaandonatie levert problemen op voor het leven na de dood', 27 april 1991.
13. 'Kwaliteit van leven en het geneeskundig handelen: implicaties voor beleid en individuele beslisser', Rijksuniversiteit Groningen, Universitaire Leergangen Gezondheidszorg 1988, blz. 18.
14. Zie ref. 10.
15. In de artikelen 'Aids... beul of helper?'. *Lucifer*, nr. 41, november/december 1987, blz. 168-75 en 'De vermeende veiligheid van vaccinatie', *Lucifer*, nr. 46, september/oktober 1988, blz. 156-166, wordt meer informatie gegeven over ziekte en het genezingsproces.
16. Mirjam Plevier, 'Van toestemming naar geen-bezwaar'. Artikel in *Intermediair*, jaargang 23, 39, 25 september 1987.
17. Zie ref. 1, blz. 27.
18. Toine de Graaf, 'Orgaandonatie en -transplantatie'. Artikel in *tvz/vakblad voor verpleegkundigen*, nr. 7/1990, blz. 207.
19. Men leze: 'Verpleegkundigen moeten meer oog hebben voor mogelijke orgaandonaties'. Artikel in *Verpleegkunde Nieuws*, nr. 33, 15 augustus 1991.